Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Närings-, trafik- och miljöcentralen
Centre for Economic Development, Transport and the Environment

Vattenlagen förnyas 1.1.2012

Tillsyn och myndigheternas samarbete

Vattenlagen förnyas | 22.11.2011 | Tommi Muilu
Vattenlagen förnyas | 24.11.2011 | Visa Niittyniemi
Vattenlagen förnyas | 29.11.2011 | Matti Seppälä
Vattenlagen förnyas | 1.12.2011 | Hannu Majuri

Myndigheternas samarbete vid tillsyn

- På grund av delat tillsynsansvar bör den kommunala och statliga tillsynsmyndigheten aktivt samarbeta och hålla kontakt.
- ELY-centralen har arkiv och fungerande geografiskt informationsmaterial (bl.a. om naturskyddsområden, observationer av hotade arter samt uppgifter om avrinningsområden), som även innehåller nödvändig information för kommunerna.
- ELY-centralerna kan besitta sådant kunnande som behövs för tillsyn och som inte kan upprätthållas i kommunerna.
- Kommunernas lokalkännedom och ofta kortare avstånd till tillsynsobjekten bör beaktas i arbetsfördelningen vid tillsyn.

Utlåtande i ansökningsärenden begärs av övervakaren av allmän fördel

- Regionförvaltningsverken kommer i allt större utsträckning begära utlåtande av övervakaren av allmän fördel i fråga om muddringar.
- Samtidigt minskar ELY-centralernas resurser och verksamheten borde göras lättare
  - ⇒ Utlåtande kan inte ges i alla ansökningsärenden (t.ex. små rör- och kablar under vatten)
- Utlåtande bör ges om:
  - Projektet påverkar allmän fördel
  - Om man vill påverka beslutets innehåll med avsikt på tillsynbarhet
  - ELY-centralen har information i ärendet som bör ges till regionförvaltningsverket
  - Regionförvaltningsverket bör underrättas ifall utlåtande inte ges.

Förhandstillsyn och anmälningsförfarande (1/2)

- I 2:15 § och 5:6 stadgas om anmälningspliktiga åtgärder (muddring och placering av massa, upptagning av marksubstanser från bottnen av ett vattendrag, uttag av ytvatten och grundvatten samt dikning)
- Anmälan görs till statens tillsynsmyndighet. Tillsynsansvaret delas dock med kommunens tillsynsmyndighet, varför information om anmälan även bör ges till kommunen.
- Överenskommelse om tillsynssamarbetet och arbetsfördelningen bör träffas regionalt.

Förhandstillsyn och anmälningsförfarande (2/2)

- Anmälan fordrar nödvändigtvis inga åtgärder av myndigheten gentemot anmälaren:man behöver inte svara alla anmälare skriftligt, men bra att meddela att anmälan har kommit fram.
- Anmälningarna måste gås igenom och eventuellt behov av tillstånd bedömas samt vid behov fordra ansökan av tillstånd. Bedömningen bör dokumenteras med åtminstone anteckningar som görs i anmälan.
- Tillsynsmyndigheten kan ge anvisningar till anmälaren.
- Anvisningarna är inte bindande för anmälaren och ger inte heller anmälaren mera skyddad rättsställning.
- I fråga om muddringar omfattar anmälningsförfarandet mindre projekt än tidigare, varför konsekvenserna förmodligen också är mindre.

Annan förhandstillsyn

- Utöver för alltid tillståndspliktiga projekt behövs tillstånd även för projekt som har konsekvenser enligt 3:2 §.
- Av ELY-centralerna begärs ofta ett ställningstagande om tillståndsbehov för dylika projekt.
- ELY-centralerna ger utlåtanden, i vilka uppmanas till att ansöka om tillstånd för projektet eller konstateras att tillstånd inte behövs. Samtidigt kan det ges anvisningar för genomföring av projektet.
- I sista hand avgörs tillståndsbehovet av regionförvaltningsverket.
- ELY-centralens utlåtande ger nödvändigtvis inte det rättsliga skydd som flera projektansvariga tror att de får.

Tillsynsmyndighetens åtgärder vid lagstridigt förfarande

14 kapitlet 2 §: Med hänsyn till ärendets natur:

1) uppmana till att upphöra med förfarandet som strider mot bestämmelser och villkor.

2) väcka ett förvaltningstvångsärende enligt 4 §

3) anmäla saken till polisen för förundersökning om inte gärningen ska anses vara ringa med beaktande av förhållandena.

14 kapitlet 10 §: Tillsynsmyndighetens omedelbara åtgärder

Om en åtgärd medför omedelbar olägenhet eller fara för säkerhet, hälsa eller annat viktigt allmänt intresse eller avsevärd fara för annans egendom, får tillsynsmyndigheten vidta behövliga åtgärder för att undanröja olägenheten eller faran.

14 kapitlet 11 §: Avbrytande av verksamhet

Tillsynsmyndigheten kan avbryta anmälningspliktig verksamhet som avses i 2 kap. 15 §, om verksamheten är uppenbart lagstridig.

När ska tillsynsmyndigheten göra en förvaltningstvångsansökan

- Med tillsynsåtgärder uppmanas alltid först till att rätta till det som skett.
- När verksamhet som har tillstånd fortsätter i strid med tillståndsbestämmelserna trots tillsynsuppmaning.
- När den som genomför ett tillståndspliktigt projekt inte ansöker om tillståndsmyndighetens tillstånd trots uppmaning.
- När annan än tillståndsbelagd lagstridig verksamhet på grund av sin karaktär kräver att tillsynsmyndigheten gör en ansökan om förvaltningstvång.
- Myndigheten ansöker om förvaltningstvång i ärenden som endast påverkar enskild fördel om det är frågan om uppenbart lagstridig verksamhet och inte om ett tvistemål som ska avgöras i tingsrätten.
- Tillsynsmyndigheten har utfärdat bestämmelser enligt 14 kapitlet 10 § eller avbrutit verksamheten enligt 14 kapitlet 11 §.

När ska tillsynsmyndigheten meddela om det skedda till polisen för förundersökning

- I den nya lagen begränsas tillsynsmyndighetens plikt att meddela polisen inte bara till gärningar som påverkar allmän fördel.
- Obetydliga förseelser eller försummelser behöver dock inte meddelas polisen.
- Bedömning av obetydlighet avgörs i rättspraxis.
- På basis av 16 kapitlet 3 § är försummelse av anmälningsplikten även straffbart. Enbart försummelse av anmälningsplikten förutsätter inte att tillsynsmyndigheten meddelar polisen. (själva handlingen avgör behovet)
- Förvaltningstvångsansökan utesluter inte plikten att meddela polisen.

Utfärdande av förvaltningstvångsbestämmelser

14 kapitlet 4 §: Tillrättaläggande av överträdelse eller förseelse

Om någon bryter mot denna lag eller mot villkor och bestämmelser som meddelats med stöd av den, kan tillståndsmyndigheten:

1) förbjuda honom eller henne att fortsätta eller upprepa överträdelsen,

2) ålägga honom eller henne att fullgöra sin skyldighet,

3) ålägga honom eller henne att rätta till det som har gjorts i strid med villkor och bestämmelser.

Kommunens miljövårdsmyndighet kan utfärda förvaltningstvångs-bestämmelser i ärenden som gäller dikning eller användning av dike, som hör till kommunens behörighet (verksamhet som strider mot lag och bestämmelser, försummelse av underhåll)

Anmälan om slutförande, datasystem m.m.

- ELY-centralen ska kungöra anmälan om slutförande om projektet har betydande eller vittgående miljökonsekvenser (14:13)
- Projekten bör övervakas systematiskt under arbetets förlopp och efter anmälan om slutförande (arbetsfördelning ELY-centralen, kommunen)
- Uppgifter om sammanslutningar införs i registret över vattensammanslutningar. Regionförvaltningsverket registrerar de ärenden som den avgjort. ELY-centralen ansvarar för övriga anteckningar.